BÀI GIẢNG: CÔNG THỨC VIẾT MỞ BÀI, KẾT BÀI TRONG BÀI VĂN NLXH
CHUYÊN ĐỀ: CÔNG THỨC VIẾT NGHỊ LUẬN XÃ HỘI
MÔN: NGỮ VĂN
GIÁO VIÊN: MAI THỊ HOÀ

MỤC TIÊU

✓ *HS nắm được công thức viết mở bài, kết bài trong bài văn NLXH.*

I. CÔNG THỨC VIẾT MỞ BÀI

(1) Dẫn dắt → (2) Giới thiệu vấn đề → (3) Nêu luận đề

Câu nói/Danh ngôn
Thực trạng xã hội
Đặt câu hỏi gợi suy nghĩ
Phạm vi nghị luận

Nội dung cần nghị luận

Ý kiến/quan điểm cá nhân về vấn đề đang nghị luận

Công thức 1: Dẫn dắt bằng câu nói hay hoặc danh ngôn

- Bước 1: Trích dẫn câu nói nổi tiếng hoặc ca dao, tục ngữ liên quan.
- Bước 2: Giải thích ngắn câu nói đó.
- Bước 3: Giới thiệu vấn đề cần nghị luận.

Ví dụ:

"Bác Hồ từng dạy: 'Không có việc gì khó, chỉ sợ lòng không bền'. Câu nói ấy nhắc nhở chúng ta về sức mạnh của sự kiên trì trong cuộc sống. Thật vậy, kiên trì chính là phẩm chất quan trọng để con người vượt qua thử thách và đạt được thành công."

Công thức 2: Dẫn dắt bằng thực trạng xã hội

- Bước 1: Nêu thực trạng hoặc câu chuyện đang diễn ra trong đời sống.
- Bước 2: Chuyển sang vấn đề nghị luận.

Ví dụ:

"Ngày nay, nhiều bạn trẻ dễ dàng bỏ cuộc trước khó khăn và ngại thử thách. Chính vì thế, phẩm chất kiên trì lại càng trở nên quan trọng hơn bao giờ hết. Kiên trì là điều kiện không thể thiếu để con người vươn tới thành công."

Công thức 3: Đặt câu hỏi gợi suy nghĩ

- Bước 1: Đặt câu hỏi mở vấn đề.

- Bước 2: Trả lời và dẫn đến luận đề.

Ví dụ:

"Điều gì giúp chúng ta đứng vững khi gặp thất bại? Đó chính là sự kiên trì – một trong những phẩm chất quan trọng để tạo nên thành công."

Công thức 4: Phạm vi nghị luận

- Bước 1: Xác định phạm vi nghị luận.
- Bước 2: Nêu những khía cạnh liên quan đến vấn đề.

Ví dụ:

"Thế hệ trẻ ngày nay có một nền tảng rất tốt để học tập, rèn luyện và tạo ra những giá trị tích cực cho xã hội. Một trong số những phẩm chất cần rèn luyện là sự kiên trì, nỗ lực không ngừng nghỉ."

Thử thách: Cho đề bài: Viết bài văn nêu suy nghĩ của em về việc thực hiện giờ Trái Đất.

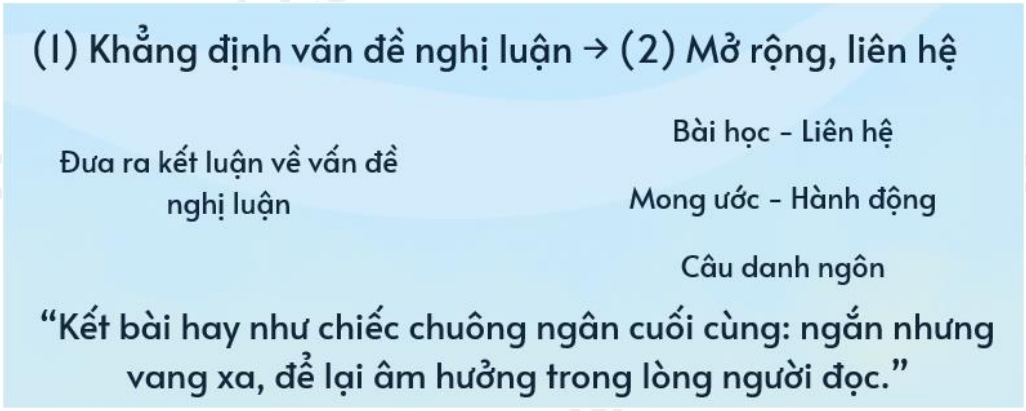
Đâu là mở bài chuẩn?

A. Trái Đất đang phải đối mặt với nhiều nguy cơ như biến đổi khí hậu, ô nhiễm môi trường và cạn kiệt năng lượng. Để kêu gọi mọi người chung tay bảo vệ hành tinh, thế giới đã phát động chiến dịch Giờ Trái Đất – hoạt động tắt đèn trong một giờ đầy ý nghĩa mà mỗi chúng ta cần hưởng ứng tích cực.

B. Ngày nay, xã hội ngày càng phát triển, con người bận rộn với công việc và học tập. Vì vậy, chúng ta cần phải biết yêu thương nhau và sống chan hòa để cuộc sống tốt đẹp hơn.

=> Mở bài đúng: A.

II. CÔNG THỨC VIẾT KẾT BÀI

Bước 1: Khẳng định lại vấn đề cần nghị luận

Đưa ra lời kết luận về vai trò/ tác hại của vấn đề cần nghị luận

Ví dụ: Tác hại trò của vấn đề

- "Tóm lại, … (vấn đề) đang gây ra nhiều tác hại nghiêm trọng. Nếu chúng ta không sớm hành động, … sẽ …."
- "Có thể khẳng định rằng … không chỉ … mà còn … Vì vậy, mỗi người cần … để …."
- "Như vậy, … chính là nguyên nhân khiến … trở nên … Chúng ta phải quyết tâm … để hạn chế những hậu quả ấy."

Bước 2: Mở rộng, liên hệ

- Mở rộng sự ảnh hưởng của vấn đề với cộng đồng, xã hội.
- Liên hệ với nhận thức và hành động của mọi người.

Ví dụ: Khẳng định → Mở rộng vấn đề đến phạm vi lớn hơn.

Mẫu câu:

- "Không chỉ trong gia đình, … còn có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển của xã hội và đất nước."
- "Giải quyết tốt vấn đề … cũng chính là góp phần tạo nên một thế giới văn minh, tiến bộ hơn."

Ví dụ: Khẳng định vấn đề → Liên hệ bản thân và cộng đồng

- "Từ vấn đề trên, mỗi chúng ta cần tự rèn luyện… để góp phần xây dựng…."
- "Không chỉ bản thân mà cả cộng đồng cần cùng nhau… để xã hội ngày càng…."

Ví dụ: Khẳng định → Mong ước vấn đề được giải quyết tốt đẹp trong tương lai.

- "Tôi tin rằng nếu mọi người cùng chung tay, … sẽ không còn là vấn đề nhức nhối."
- "Hy vọng trong tương lai gần, … sẽ được cải thiện và mang lại nhiều điều tốt đẹp cho xã hội."

Ví dụ: Khẳng định → Dẫn câu danh ngôn để làm sâu sắc ý nghĩa.

- "Như câu nói … đã dạy, … là nền tảng để … Vì thế chúng ta càng phải…."
- "Câu tục ngữ … chính là lời nhắc nhở mỗi người hãy… để xây dựng một cuộc sống tốt đẹp hơn."

Thử thách: Đề bài: Viết bài văn nêu suy nghĩ của em về câu tục ngữ "Ăn quả nhớ kẻ trồng cây".

Kết bài sau đúng hay sai? Lòng biết ơn rất quan trọng. Chúng ta cần phải học thật giỏi để trở thành người tốt cho xã hội. Khi đất nước giàu mạnh thì mọi người sẽ hạnh phúc hơn.

A. Đúng

B. Sai

=> Sai vì: không nhắc lại trực tiếp vấn đề, ý lan man sang "đất nước giàu mạnh", thiếu bài học cụ thể.

Kết bài sau đúng hay sai? Như câu tục ngữ 'Ăn quả nhớ kẻ trồng cây' đã dạy, lòng biết ơn là truyền thống đạo lý tốt đẹp của dân tộc ta. Qua những phân tích trên, ta càng thấy rõ giá trị của lòng biết ơn trong cuộc sống. Mỗi học sinh chúng ta cần trân trọng công ơn cha mẹ, thầy cô và thể hiện bằng những việc làm thiết thực, dù nhỏ bé nhưng đầy ý nghĩa.

A. Đúng

B. Sai

=> Kết bài đúng